

Dječji vrtić "Bukovac" iz Zagreba

PROJEKT: ZVUK

Projekt započinjemo u starijoj grupi, u grupi sedmogodišnjaka tj. u godini prije polaska u školu. Razgovarajući s roditeljima, zaključujemo da su sva djeca, bez iznimke, odviknuta od poslijepodnevnog spavanja. Ostala je potreba za odmorom, ali i za tišinom zbog spavanja djece u susjednim grupama. Napori odgajatelja da mirne aktivnosti budu i tihe, nisu u potpunosti uspijevali. Bilo je potrebno smisliti nešto drugo.

Tako smo došli do zaključka da djeca, prije svega, moraju osvijestiti što je to zvuk, kako nastaje, što ga proizvodi, da bi osvijestili i njegovu suprotnost, a to je tišina - cilj ovog projekta. Željeli smo da djeca u svakodnevnim aktivnostima budu tiša, ponaviše onda kada se to od njih zahtijeva, kao npr. kad spavaju djeca u drugim grupama.

Projekt je otišao mnogo dalje. Istraživanje zvuka odvelo nas je do njegove najljepše transformacije, a to je - glazba.

Možda je važno napomenuti da se većina aktivnosti vezanih na projekt događala u vrijeme odmora. Imali smo za to svoje razloge, koji su, vjerujemo, očiti.

Projekt smo započeli osluškivanjem tišine:

- *Netko priča u drugoj sobi.* (Petar)
- *Netko lista papire.* (Tea)
- *Pokraj vrtića prolazi auto, netko fučka, ptica pjeva.* (Matea)
- *Ti si teta uzdahnula.* (Petar)
- *Netko pjeva.* (Marko)
- *Meni se sve čini da netko pravi tulum.* (Petar)

Pokus: Mi proizvodimo zvukove.

Petar stiše plastičnu bocu: - *Boca pušta zrak, i pucketa.*

Drugi Petar dodaje: - *Kao kad dišeš.*

- *Kao kad pumpaš gumu.* (Bruno)

- *Kao kad puše vjetar.* (Anita)

Josip lomi limenku od Coca-Cole:

- *Kao puška.* (Kristina)

- *Kao da plješčeš.* (Nina)

Anita drvenim štapićem udara po staklenoj bočici: - *Kao da zvoni.*

Matea proizvodi zvuk povlaćeci prste po lakiranoj površini drvenog stola.

Petar skače u najlon vreći.

Filip dere papir.

- *Može se derati i krpica - zaključuje Tomislav.*

Tomo puše u plastičnu bočicu.

Kristina gužva novine.

Istražujemo uz pomoć liječničke slušalice - stetoskopa.

Dora sluša Katarinu: - *Ima srce, ovdje nešto grmi (u predjelu pluća), tu nešto čvrlji (u crijevima).*

Matea sluša Bojanu: - *Srce mirno kuca, pluća skripiju, u trbuhu je tiho.*

Andrea sluša Peru: - *Trbuh mu krulji, srce jako kuca - pritom pokazuje rukom ritam srca.*

Tomo sluša vrata kroz koja se čuje buka iz hodnika, prislanja slušalicu na površinu stola: - *Ovdje nešto bruji - prisluškuje i radiator, ormar,*

sluša vlastito srce i trbuh. O nalazima obaviještava prisutne. Svi žele eksperimentirati. Moraju čekati na red, u tišini. Kad su se izredali zaključujemo:

- Čuje se i kaj se ne čuje. (Dora)
- Stvari drndaju i bruje. (Tomislav)
- Mogli bi napraviti telefon. (Petar)

Igramo se u tišini: Tražimo sat po zvuku (budilica).

U ovoj igri djeca se trude biti osobito tiho, iako je budilica poprilično glasna i dobro se čuje kad se djeca umire. Jako se radujemo svakom uspješnom pronalasku, kojeg nagrađujemo nijemim pljeskom. Svi se izmjenjuju u ulogama sakrivača kao i pronalazača budilice.

Igramo se u tišini: Ne diraj lava dok spava!

Zadatak je igrača nečujno proći što bliže drugom igraču koji hini da spava. Primjećujem da neki, tijekom izvršenja zadatka, čak zaustavljaju disanje kako bi bili što nečujniji. Petar uspijeva čak i prekoračiti "lava". Pokušavaju i ostali. S manje uspjeha. Nesretni su. Za lava biram sitno dijete. Tomu uspijevaju svi prekoračiti u tišini. (Mislim da je to zbog njegovog velikog srca, a ne sitnog stasa.)

POSJET ATOMSKOM SKLONIŠTU

Oslušujemo tišinu na svjetlu i u mraku:

- Tišina je tiša kada se ugasi svjetlo. (Dora)

Vrištimo (nekoliko djece spontano pokriva uši). Predlažem svima da pokriju uši. Tapšamo po ušima u tišini:

- Kao kad pumpaš kadu kad ti se zaštapa. (Petar)
- Tapšamo po ušima vrišteći:
- Kao pokvarena kasete. (Matija)
- Zaključujemo:

Kako je ušima kad je tišina: - lijepo i ugodno.
Kako je ušima kad je buka: kao pumpa, skoro boli! (Dora)

Snimanje zvukova:

Krišom snimam za vrijeme doručka, spremanja sobe, u garderobi, za vrijeme ručka.

Za vrijeme odmora zajedno slušamo: djeca zapažaju tuđe i svoje ponašanje, kritični su jednako prema svom i tuđem ponašanju, prepoznaju djecu po glasovima, zapažaju fraze kulturnog ophođenja i vrlo su radosni kad prepoznaju glas odgajatelja.

Igramo tihe igre u dvorani za tjelesni odgoj:

"Jakove, gdje si?", "Prepoznaj me i pronađi po glasu", "Ne diraj lava dok spava".

Otvaramo kutić tišine u jednom ormaru kojeg je nemoguće izolirati:

- U tom kutiću tišina se ne čuje. (Nina)
- To može biti autobus. (Tea)
- Gužva u autobusu. (Petar, nakon što je u ormar ušlo više djece)

Odustajemo od kutića tišine. Ni autobus nije dobro rješenje. Predlažem da ormar bude mjesto gdje možeš biti sam ili samo s jednim prijateljem. Mjesto za osamljivanje. Na ormar stavljamo natpis "Ne smetaj".

POSJET OPERNOG PJEVAČA MILJENKA ĐURANA

Gospodin Miljenko Đuran je najprije zapjevao ariju "O sole mio". Djeca su impresionirana snagom njegova glasa. Neki pokrivaju uši rukama, a neki se samo smiju, ali svi reagiraju.

- *Glas dolazi iz grla.* (Tomo)

Gospodin Đuran na ploči skicira shemu grla i položaj glasnih žica u njemu.

- *To su glasne žice.* (Tomo)

- *I gitara ima žice.* (Filip)

- *Tambura isto, moj tata svira tamburu.* (Marko)

Tomo, na poziv, jedini prilazi pjevaču kako bi zavirio u njegovo grlo. Kako ne vidi ništa, predlažem da stavi ruku na grlo pjevaču dok pjeva:

- *Tu nešto drhti u grlu.*

Gospodin Đuran objašnjava da je snaga njegovih glasnica rezultat vježbe.

Izrađujemo jednostavne instrumente i muziciramo na njima. U ove aktivnosti uključuju se i roditelji, prije svega prikupljanjem materijala, a zatim i direktno u procesu izrade i muziciranja. Koristim priliku da ih podsjetim na sva dosadašnja iskustva i zajedno uočavamo neke analogije: žica na instrumentu - glasna žica u grlu; debela žica - dubok ton, i obrnuto.

Likovni izraz na temu: visoki i duboki tonovi (zajedno uočavamo neke pravilnosti u odabiru boja), crtanje doživljaja nakon posjete skloništu, jaslicama, druženja s opernim pjevačem, nacrti naših instrumenata, i sl.

U međuvremenu često obilazimo prostore vrtića u vrijeme poslijepodnevnog odmora. Odrasli koje srećemo primjećuju da smo neobično tihi, što kod djece izaziva osjećaj ponosa i pripadnosti. Nekoliko smo puta posjetili bebe i slušali ih kako spokojno dišu. Opet smo jako ponosni jer nismo probudili niti jednu bebicu:

- *Spavaju ko anđeli.* (Kata)

- *Samo se čuje kak neka beba cuclja dudu.*

(Tomo)

- *Malo skripi parket.* (Filip)

- *I strunjača diše.* (Tomo, kad je stao na strunjaču)

Pozivamo ostalu djecu da sudjeluju, ali tako da ruku stave na vlastito grlo dok pjevaju. Pokazuju nevjericu i oduševljenje, pravo otkriće.

- *Još jače drhti u grlu kad jako pjevaš.* (Petar objašnjava Josipu)

- *Ak se jako dereš onda ti puknu glasne žice.* (Tomo)

Upoznajemo instrumente: pijanino, harmonika, tamburica i mandolina. Promatramo ih, opisujemo, tražimo odakle dolazi zvuk, pokušavamo svirati, otkrivamo kako nastaje glazba.

SLUŠANJE GLAZBE "MALI MUZIČKI ZOO" - LIKOVNI IZRAZ NA TEMU "BOJE U GLAZBI"

- *Slon je tamni, a ptičica je žuta.* (Tomo)

- *Labud je tužan, a to je crna boja.* (Filip)

- *Ptičica skače.* (Kata, slikajući narančaste točke u ritmu glazbe)

POSJET TAMBURAŠKOG SASTAVA "FIJAKER"

Djeca izražavaju oduševljenje skandiranjem: "Došli su! Došli su!". Najviše znatizelje budi instrument koji plijeni pažnju svojom veličinom:

- *To je bajs.* (Filip)

Opipavaju, obilaze, pokušavaju ga podići, odvažniji pokušavaju svirati:

- *Vidiš kako se žica tresce.* (Tomo)

- *To je titranje.* (odgajatelj)

- *Kao glasne žice.* (Tomo)

- *Da, baš tako, tako nastaje zvuk.* (odgajatelj)

Josip donosi stolicu, uspinje se i uz pomoć glazbenika pokušava svirati. Zaključujemo da mu je šaka još suviše mala da obuhvati vrat instrumenta.

Razvija se razgovor djece i svirača. Svirači nude manje instrumente na kojima djeca uspijevaju proizvesti zvuk. Zaključujemo da je za sviranje potrebno znanje i vještina. Zajedno muzicira-

mo. Tamburaši na svojim instrumentima, a mi na instrumentima koje smo sami načinili. Zvuči dobro!

Zajedničko muziciranje snimamo za uspomenu.

Zajednička fotografija, također za uspomenu! Poslijepodne: likovni izraz na temu doživljaja druženja s profesionalnim glazbenicima. Likovne radove izlažemo u kutiću za roditelje. Puštamo i audio snimku. Sretni smo i s roditeljima dijelemo radost zbog lijepog dana što je iza nas.

Projekt zvanično i intenzivno traje dva mjeseca. Izvještaj prezentiramo na aktivu odgajatelja i uspoređujemo rezultate jer je paralelno vođen u tri grupe. Praktički, projekt traje do kraja radne godine, kada su neki rezultati prezentirani za roditelje na završnoj svečanosti:

- igra s muziciranjem "Pet svirača";
- igra s pjevanjem "Uspinjača" (roditelji sviraju na našim instrumentima);
- igra s pjevanjem i muziciranjem "Ja sam muzičkaš";
- igra tišine za roditelje "Prepoznaj me po glasu".

SADA ZNAMO :

- *Zvuk je svuda i uvijek oko nas.* (odgajatelj)
- *Zvuk je titranje koje se čuje.* (Tomo)
- *Zvuk koji mi pravimo zove se glas.* (Petar)
- *Glas nastaje titranjem glasnih žica koje se nalaze u grlu.* (Tomo)
- *U tišini se više čuje.* (Matea)
- *Buka boli - nije zdrava.* (Josip)
- *Mi možemo sve raditi u tišini.* (Nina)
- *Tišina je ljepša od buke.* (Katarina)
- *Zvuk koji proizvodi instrument je glazba.*

(Tomo)

- *To se mora naučiti.* (Filip)
- *I vježbati.* (Monika)
- *Pjevanje je isto glazba.* (Pero)
- *A ne deranje.* (Tea)

Marica Milčec

